

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschiјnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Overzicht van de ontwikkeling der Rechtspraak en Rechtsleer over de juridiese gevolgen van staking

Sedert de bevrijding, en ten aanzien van de herhaalde sociale conflicten in ons land, is de kwestie van de werkstaking een zeer actueel vraagstuk geworden, bijzonder in verband met de gevolgen van deze staking.

Zal b.v. de werkgever zich mogen beroepen in geval van staking op artikel 22 van de wet op de arbeidscontracten, om van de werknemers schadevergoeding te eisen?

Zullen de werknemers anderzijds, in geval van staking, genieten van de voordelen van de maatschappelijke zekerheid, genot dat streng gebonden is aan de regelmatige uitvoering van het arbeidscontract?

Zal de staking voor hen betekenen, de schorsing of de verbreking van het arbeidscontract, met dien verstande, dat zij bij verbreking van het arbeidscontract uitgesloten worden van de voordelen der maatschappelijke zekerheid, terwijl zij bij eenvoudige schorsing van deze voordelen blijven genieten?

Het was zeker niet gemakkelijk op al deze vragen te antwoorden, te meer, daar deze kwesties dikwijls behandeld waren geworden buiten alle objectiviteit en in de passie der sociale conflicten.

Het zou even onbillijk en onrechtmatig zijn geweest de kwestie te beslechten in de zin alsof de werkgever alle rechten en geen verplichtingen zou gehad hebben tegenover zijn arbeider, als in de zin alsof de arbeider ook alle rechten en geen verplichting zou gehad hebben tegenover zijn werkgever.

Vóór het van kracht worden der wet op het arbeidscontract, in het jaar 1900, werd het vraagstuk voornamelijk behandeld in het licht van de gewone wetgeving op de contracten, zoals bepaald in ons Burgerlijk Wetboek.

Met de sociale bestrevingen op het einde van de 19e eeuw in verband met het arbeidscontract, bleek weldra dat dit contract een contract sui generis was en het bleek tevens noodzakelijk, de weder-

zijdse rechten en verplichtingen te regelen door de wetgever. Vandaar de wet van 10 Maart 1900 op het arbeidscontract, die buiten de bijzondere arbeids-overeenkomsten, die tussen werkgever en werknemer tot stand konden komen en die specifiek geregeld werden door het werkhuisreglement, in het algemeen wederzijdse rechten en verplichtingen van werkgever en werknemer regelt.

De kwestie der staking werd echter daarbij niet geregeld en de bestrevingen van de syndicale organisaties om regeling van dit twistpunt te bekomen, werden eenvoudig afgewezen of over het hoofd gezien.

Wanneer een staking losbrak werd zij dikwijls gevolgd door de lock-out. Wanneer de moeilijkheden tussen werkgever en werknemer aanleiding hadden gegeven tot een proces en de werkrechtshraden zich daarover hadden uit te spreken, werd aanvankelijk de kwestie bijna altijd beslecht alsof de staking de verbreking van de arbeidsovereenkomst betekende. De stelling van de rechter was dat na de staking, wanneer deze niet gevolgd was door de lock-out en de arbeider door dezelfde patroon terug opgenomen en aan het werk was gesteld, er alsdan een nieuwe overeenkomst tot stand was gekomen, waarbij mocht bedongen worden, dat de arbeidsvoorwaarden niet dezelfde zouden zijn als voor de staking.

Deze rechtspraak, die in de loop van de jaren afwisselend werd gevolgd, verwarde het bestaan van het arbeidscontract met de uitvoering ervan.

Deze zienswijze is thans nog deze die gevolgd wordt door Abel en Lagasse : « On ne peut à moins de circonstances tout à fait exceptionnelles prétendre que l'usage est établi d'admettre comme légitime ce droit de grève et par conséquent comme aboli par le patron le droit à une indemnité (Abel et Lagasse, Code Industriel Belge, T. II, nr 1838; De Meulenaere, p. 40 et suivant; Justice de Paix de Seraing, 16 April 1894, P.P. nr 647; Journal

des Prud'hommes, 183; Pandectes Belges, V°, Contrat de travail, nr 515bis).

Na de werkstakingen en de wilde lock-outs die ons land voornamelijk teisterden op het einde der vorige eeuw en in het begin van deze eeuw en de nadelen hierbij ondervonden door beide partijen, werd stilaan een procedure voorzien, zowel voor de lock-out als voor de staking.

De gedachte vond ingang de staking te doen voorafgaan van zekere formaliteiten, zoals waarschuwingen, berichtgevingen, verwittigingen, kortom, de instelling van een soort procedure in verzoening. Gelukte deze niet, dan had ieder der beide partijen het recht tot staking of lock-out over te gaan en bepaaldelijk mochten de arbeiders beschouwen, ten aanzien van het vruchteloos aanwenden van de verzoeningsmiddelen, dat zij volledig gerechtigd waren tot staking over te gaan.

Abel en Lgasse zijn de mening toegedaan, dat zelfs, wanneer de staking voorafgegaan is door verzoeningspogingen, deze staking de verbreking van het arbeidscontract betekent :

« Lorsque la grève est précédée d'un préavis de congé régulier, il ne peut exister aucun doute sur la volonté de mettre fin au contrat.

A la différence des autres contrats, où l'inexécution par l'une des parties ne met pas fin à la convention, mais donne à l'autre le droit de demander soit son exécution, soit sa résiliation (Code civil, art. 1184), le contrat de louage de service à durée indéterminée prend fin par la manifestation de volonté de l'une des parties. Cette volonté ne peut se manifester à contretemps, c'est-à-dire qu'elle doit respecter le délai de préavis que les parties ont déterminé ou sont censées avoir voulu déterminer. L'inobservation du préavis qui donne lieu à des dommages et intérêts n'empêche par la manifestation de volonté de produire son effet, qui est de mettre fin à la convention.

Lorsqu'une grève n'est pas précédée du préavis, il faut en conséquence encore admettre qu'elle constitue une rupture lorsqu'elle révèle clairement que la volonté des grévistes est de ne plus exécuter l'ancien contrat et d'y substituer un autre contrat, c'est-à-dire d'obtenir des conditions nouvelles dont le caractère essentiel résulte précisément du fait que le travail ne serait repris que si elles sont acceptées. Ce seront par exemple : une augmentation de salaire, le renvoi d'un contremaître, de non-syndiqués, l'obtention de modification dans l'organisation du travail, la reprise d'ouvriers régulièrement renvoyés, etc. (Voy., Prud'h. Charleroi, 13 juillet 1927, Pas. 1929, III, 13).

L'arrêt du travail pourrait s'interpréter comme une simple suspension du contrat, si l'employeur était en défaut d'exécuter ses obligations contractuelles, l'ouvrier entendant simplement suspendre l'exécution de ses prestations aussi longtemps que le patron n'aura pas rempli ses engagements.

Si cette violation des engagements du patron était suffisamment importante, l'ouvrier pourrait y trouver le motif grave prévu à l'article 21 pour rompre sans préavis et même pour demander des dommages et intérêts, mais il faudrait que la

volonté de rompre soit, en ce cas, clairement exprimée.

Il arrivera du reste souvent que les faits parleront suffisamment, par exemple, si le gréviste prend du travail dans une autre usine, s'il change de profession, etc.

On peut également considérer, que l'ouvrier n'a pas entendu rompre le contrat lorsque l'arrêt du travail non autorisé a une portée étrangère à la convention, par exemple, lorsqu'elle est une grève de solidarité, ou une manifestation comme celle qui auront lieu à l'occasion de l'exécution en 1927, aux Etats Unis, des condamnés *Zacco et Vanzetti*; lorsqu'il s'agit du chômage du 1 mai, etc.

Ce fait peut constituer une violation grave de la convention donnant naissance alors au droit du patron de rompre lui-même et de réclamer éventuellement, en outre, des dommages et intérêts. Dans ce cas, également, il faut une volonté clairement exprimée.

La distinction entre la suspension et la rupture n'a que peu d'intérêt pratique lorsque aucun délai de préavis n'est exigé. Elle en a davantage dans l'hypothèse contraire, l'ouvrier pouvant prétendre à la fin de la grève reprendre son emploi, le patron pouvant imposer à l'ouvrier le retour à l'atelier. »

Een vonnis van de Rechtbank van Luik (Tribunal de Liège, 5 février 1908, J. T., 360; Jur. Liège, 206, P.P. 273), bepaalt dat men niet als een bepaald principe kan aannemen, dat de staking enkel de uitvoering van de arbeidsovereenkomst schorst, noch dat zij deze arbeidsovereenkomst verbreekt. Men moet zeer wijselijk ieder geval in het bijzonder beschouwen ten aanzien van de feitelijke omstandigheden. Deze rechtspraak was dan ook enigszins een vertrekpunt voor een nieuwe leerstelling, leerstelling die gehuldigd en bevestigd wordt door Prof. Henri Velge in zijn « Elements de droit Industriel Belge ».

De stelling van Prof. Velge is, dat, wanneer de stakers hun wil niet hebben te kennen gegeven om de arbeidsovereenkomsten te verbreken, maar zij enkel pogen de arbeid te vervullen in voor hen meer gunstige omstandigheden, er alsdan geen spraak kan zijn van verbreking; dat de staking alsdan de schorsing betekent van de arbeidsovereenkomst.

Prof. Velge baseert zijn stelling in hoofdzaak op de wet van 24 Mei 1921 : « On s'est demandé si la grève et le lock-out provoquent une rupture ou une suspension du contrat de travail entre les ouvriers grévistes et leur chef d'entreprise ou entre les ouvriers et leur patron en état de lock-out.

Avant la loi du 24 mai 1921 garantissant la liberté d'association (cf. tome II, livre V) la question était discutée. Aux termes de l'article 1184 du Code Civil, dans les contrats synallagmatiques, si une des parties ne remplit pas ses obligations, l'autre partie peut demander en justice la résiliation du contrat. Il n'y a donc pas de résolution du contrat de plein droit.

Il est vrai que les articles 20 et 21 de la loi du 10 mars 1900 prévoient que, lorsqu'une des parties manque gravement à son obligation, ce manquement constitue un juste motif de rupture, même s'il

s'agit, par exemple, d'une grève de protestation de quelques minutes. Mais dans ce cas ce ne sont pas les grévistes qui rompent le contrat, c'est le patron qui invoque le fait de grève comme juste motif de rupture. La déclaration de grève à elle seule ne constituerait donc pas une rupture du contrat.

On ajoute que les grévistes *ne manifestent pas l'intention de rompre le contrat*, mais de l'améliorer à leur profit; qu'ils ne se considèrent pas comme, totalement étrangers à l'égard du patron attendu qu'ils négocient les conditions auxquelles le travail devra se continuer. *Cet argument est décisif*, lorsqu'il s'agit d'une grève de courte durée, dont les ouvriers annoncent la fin en même temps qu'ils la déclarent et cela, même si les conditions de travail ne sont pas modifiées: par exemple, grève d'une heure, grève d'une journée, cessation du travail un jour de fête où le chef d'entreprise n'a pas donné congé, etc.

Cette thèse est défendue par M. Planiol; il critique la jurisprudence française qui en adoptant l'idée de rupture a confondu l'existence juridique du contrat avec son exécution: quand le travail cesse, mais cela ne veut pas dire qu'il ne soit résilié.

Mais la loi du 24 mai a tranché la controverse en Belgique.

En son article 4, elle punit celui qui méchamment, dans le but de porter atteinte à la liberté d'association, subordonne la conclusion, l'exécution ou, même en respectant les préavis d'usage, le continuation d'un contrat de travail, soit à l'affiliation, soit à la non-affiliation d'une ou de plusieurs personnes à une association.

Quand cette loi parle de la conclusion ou de l'exécution du contrat, il s'agit d'un contrat nouveau ou tout au moins non exécuté. Mais, si le contrat est en cours et si des ouvriers, déclarent qu'ils refusent à continuer son exécution il s'agit d'une véritable grève; or la loi, dans ce cas, ne parle pas de la conclusion d'un nouveau contrat, mais bien de la continuation du contrat existant. Le législateur en adoptant le texte de l'article 4 de la loi du 24 mai 1921 a donc opté pour la thèse de la suspension. Bien entendu, la loi, en agissant ainsi a présumé la volonté des parties; il en serait autrement, si les parties manifestaient leur intention de rompre, par exemple si les ouvriers donnaient un préavis de congé régulier. (Elements de droit Industriels Belge, Tome I, p. 123, art. 194.) »

Daartegen volgt de kritiek van Abel en Lagasse: « Mr. Velge croît trouver dans la loi du 24 mai 1921, sur la liberté d'association un argument en faveur de la thèse de la suspension du contrat. L'article 4, dit-il, punit celui qui aura méchamment, dans le but de porter atteinte à la liberté d'association, subordonné la conclusion, l'exécution ou, même en respectant le préavis d'usage, la continuation d'un contrat du travail, soit à l'affiliation, soit à la non-affiliation d'une ou plusieurs personnes à une association. Or, si le contrat est en cours et si les ouvriers déclarent se refuser à « continuer son exécution », il s'agit d'une véritable grève. La loi ne parle pas de la conclusion d'un nouveau contrat, mais

bien de la continuation d'un contrat existant. Il en déduit que le législateur a donc opté pour la thèse de la suspension. La loi, en agissant ainsi, ajoute-t-il, a présumé la volonté des parties et il en serait autrement si elles manifestaient leur intention de rompre, par exemple, si les ouvriers donnaient un préavis de congé régulier. (Op. cet., nr 194.)

L'argument nous paraît subtil, le législateur s'occupant d'une autre question n'a pas eu son attention attirée sur la contreverse et n'a a fortiori pas entendu interpréter par voie d'autorité la loi, existant depuis longtemps, qui nous occupe. Au surplus, il ne parle pas de la continuation de l'exécution d'un contrat du travail, mais bien de la continuation du contrat.

Or, nous ne pouvons interpréter autrement la volonté de celui qui refuse de continuer un contrat que comme sa volonté d'y mettre fin. La prétention d'introduire dans le contrat des conditions nouvelles, relatives à la liberté d'association en l'espèce, et sous menace de ne pas le continuer démontre de plus qu'il s'agit là de conditions jugées essentielles, dont l'acceptation constituerait une nouvelle convention.

Enfin, le texte invoqué vise lui-même le cas où la non continuation est précédée des « préavis d'usage ».

Quels sont ces préavis? Evidemment ceux que la loi impose et dont la durée varie selon l'usage ou la convention, préavis relatifs à la dénonciation du contrat.

M. Velge distingue, il est vrai, entre le préavis de grève et le préavis de congé, mais cette distinction ne nous paraît pas justifiée, car elle repose sur une pétition de principe. Le préavis de grève sera le préavis de congé, si la grève met fin au contrat, ce qui est précisément en question. »

De rechtspraak van vóór 1940 volgt nog steeds in haar grote meerderheid de stelling, dat de staking de verbreking betekent van het arbeidscontract, en dit zowel in de Franse als in de Belgische rechtspraak.

De werkstaking staat gelijk met de verbreking van het arbeids- of dienstverhuuringscontract, en dienvolgens wordt een nieuw contract tussen werklieden of bedienden en werkgever afgesloten wanneer het werk hervat wordt.

Zo luidt een vonnis van de Werkrechtsheraad van Brussel, 2e bediendenkamer, dd. 13 Juni 1938, verwijzend naar de rechtspraak van de Werkrechtsheraaden van België: Tubise, 28 November 1936, Jur. Louage d'ouvrage, 1938, blz. 95; Gent, 11 Maart 1930, Jur. Louage d'ouvrage, 1931, blz. 156; anderzijds naar de rechtsleer: Rep. Prat. de Droit Belge, V°, Louage de Service, p. 209; Crockaert et Léger, Traité sur le contrat d'emploi, nr 771; anderzijds naar een zeer uitgebreide doorlopende Franse rechtspraak: 29 décembre 1926: Cass. Fr., D. P. 1927, I, page 86; Montpellier, 19 juillet 1926, D. H. 1927, p. 130; Tribunal Civil Seine, 30 mai et 24 octobre 1930; Paris, 18 juillet 1922, D. P. 1926, II, p. 101; Cass. Fr. (Civ.), 29 décembre 1925, D. H. 1926, p. 166; Cass. Fr. (Civ.), 1 mai 1923, D. P. 1923, I, p. 66; Cass. Fr., 13 novembre 1906, Pas. IV, p. 47; Cass. Fr. (Civ.), 4 mai 1904, D. P. 1904, I, p. 289;

Cass. Fr. (Civ.), 15 mai 1907, D. P. 1907, I, p. 369; Cass. Fr. (Civ.), 1 mai 1923, D. P. 1923, I, p. 66; Cass. Fr. (Crim.), 9 juillet 1921, D. P. 1922, I, p. 217.

Tegenover al deze uitspraken bestaat wel een uitzondering, nl. deze, welke aangeduid is door het arrest van het Frans Verbrekingshof, dd. 30 Maart 1939, verschenen in Jurisprudence du louage d'ouvrage, jaarg. 1940, alsmede in een ander arrest van hetzelfde Frans Verbrekingshof, dat het voorgaand geciteerd arrest in de Jurisprudence du louage d'ouvrage volgt.

Volgens deze uitspraak mag een Rechtbank beslissen, dat de staking van het werk, 5 minuten vóór het uur, alleen maar met de bedoeling de aandacht van de werkgever te vestigen op een heraanpassing van het loon en met als gevolg dat het werk 's anderendaags hernomen wordt, zonder dat de werkgever enige opmerking laat gelden, de rechtsgevolgen niet heeft van een eigenlijke staking, die van lange duur is, en dat dienvolgens het arbeidscontract niet als verbroken kan aanzien worden, door de daad van de werknemer.

Deze uitspraken zijn dus slechts een eerste stap in de richting der opvatting van de staking als schorsing van het arbeidscontract, op voorwaarde dat de staking kortstondig weze en dat zij niet gevolgd zij door maatregelen genomen door de patroon, zoals lock-out, wegzending of dies meer.

Naar gelang de ontwikkeling van de syndicale strijd werd meer en meer gebruikelijk de staking te laten voorafgaan door procedure in verzoening, hetzij deze verzoening bewerkstelligd werd door de onderlinge syndicale leiders, hetzij het conflict voorafgaandelijk aan een paritaire commissie werd voorgelegd.

Er werd gezocht naar de bepaling van hetgeen men zou mogen noemen, « de wettige staking », t.t.z. degene die plaats heeft ter verdediging van de rechten van de arbeiders en die, mits vervulling van bepaalde voorwaarden, geen einde zou stellen aan een arbeidscontract.

Het is deze leerstelling en deze studie, die hoofdzakelijk na de bevrijding werd besproken en doorgedreven.

De kwestie werd dan nog meer actueel bij het besluit van 28 December 1944, « de maatschappelijke zekerheid voor het arbeidsrecht ». Dit besluit voorziet dat onder zekere bepaalde voorwaarden de arbeiders zullen genieten van steun bij onvrijwillige werkloosheid, van ouderdomspensioen, van ziektevergoedingen en van betaalde verloven.

Zouden nu degenen die staken voor hun recht, beroofd worden van deze wel bepaalde voorwaarden, om reden dat een arbeidsovereenkomst verbroken verklaard wordt, in de strijd om hun rechten? De wetgever heeft zich met dit probleem ingelaten, en de Ministerraad heeft in een van zijn laatste vergaderingen het wetsontwerp besproken, betreffende de schorsing van het dienstcontract in geval van staking.

Hier volgt de tekst van dit wetsontwerp, en daarmee menen wij dat de stelling van de schor-

sing bij wettelijke staking heeft gezegepraald en dat nu voor de werkrechtshouders er aanleiding zal bestaan de vroegere jurisprudentie in aanzienlijke mate te wijzigen en een totaal nieuwe jurisprudentie te scheppen, aangepast aan de eisen van de tijd.

Mr ERNEST VAN DEN BERGHE,
der Balie van Antwerpen.

* * *

WETSONTWERP BETREFFENDE SCHORSING VAN HET DIENSTCONTRACT IN GEVAL VAN STAKING

Art. 1. *Het dienstcontract wordt door de staking, welke uitbreekt na het verstrijken van een termijn van opzegging tot staking die niet vóór de officiële vaststelling van de mishukking der verzoeningsprocedure kan gegeven worden, geschorst.*

Die opzeggingstermijn bedraagt ten minste vijftien dagen voor de bedienden en ten minste drie dagen voor de andere arbeiders.

De verzoeningsprocedure zal bij koninklijk besluit vastgesteld worden.

Art. 2. *De opzegging tot staking wordt persoonlijk aan de betrokken werkgevers, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, betekend.*

Indien verschillende ondernemingen gelijktijdig in eenzelfde conflict betrokken zijn, kan deze opzegging geldig aan de personen, die de werkgevers gedurende de verzoeningsprocedure vertegenwoordigd hebben, schriftelijk betekend worden.

Art. 3. *Indien de meerderheid der betrokken arbeiders bij een vakbond aangesloten zijn, zal de opzegging, tot staking in naam van al de belanghebbenden door de afgevaardigden van bedoelde organisaties betekend worden; indien de meerderheid der betrokken arbeiders niet bij een vakbond aangesloten is, wordt de opzegging door één of meer personen betekend, die daartoe door de arbeiders worden aangewezen.*

Art. 4. *De stakende arbeiders die zich niet binnen de twee dagen nadat de meeste stakers het werk hebben hervat, zouden aangemeld hebben, zullen voortaan de bij artikel één voorziene schorsing van het contract niet mogen inroepen.*

Voor de toepassing van dit artikel wordt de meerderheid per onderneming berekend; nochtans indien de eisen slechts op een gedeelte van arbeiders van een onderneming betrekking hebben, wordt deze meerderheid berekend door rekening te houden met de arbeiders die alleen rechtstreeks belang hebben in de aanneming van de eisen.

Art. 5. *De uit de toepassing van deze wet voortvloeiende betwistingen vallen onder de bevoegdheid van de werkrechtshouders van de plaats waar het werk wordt verricht of bij ontstentenis van dit rechtcollege onder die van de vrederechter.*

Art. 6. *Dit besluit treedt in werking de dag van zijn bekendmaking in het Staatsblad.*

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e kamer — 7 October 1946.

Voorzitter : M. Fauquel.

Raadsheer-Verslaggever : M. Giroul.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

1. Hoger beroep (in strafzaken). — Gevolg van de devolutieve werking van het hoger beroep.
2. Vonnis (in strafzaken). — Geen verplichting voor de rechter om de niet-aanname van verzachtende omstandigheden op bijzondere wijze te motiveren.

1. Wanneer de eerste rechter zijn rechtsmacht heeft uitgeput, heeft de devolutieve werking van het hoger beroep tengevolge dat de zaak in haar geheel bij de appelrechter aanhangig wordt gemaakt.
2. Wanneer de rechter, binnen de bij de wet bepaalde grenzen, voor een bewezen verklaard misdrijf straf oplegt, is hij niet verplicht de verwerping van de door de verdachte aangevraagde toepassing van verzachte omstandigheden op bijzondere wijze te motiveren.

Gougnon, Maurice.

Gelet op het arrest op 12 Juli 1946 gewezen door het Militair gerechtshof te Brussel;

Over het eerste middel : schending van artikel 215 van het Wetboek van Strafvordering, en schending van de rechten van verdediging, doordat het bestreden arrest, na het vonnis te hebben teniet gedaan van de Krijgsraad te Charleroi d.d. 14 Februari 1946, waarbij het verzet niet ontvankelijk werd verklaard door aanlegger gedaan tegen het vonnis dat op 20 December 1944 te zijnen laste bij verstek uitgesproken werd, en na dat verzet te hebben aangenomen, de zaak tot zich heeft getrokken en uitspraak heeft gedaan bij nieuwe beschikking, dan wanneer het tot zich trekken door artikel 215 van het Wetboek van Strafvordering enkel is toegelaten in geval het vonnis te niet wordt gedaan wegens schending of niet hersteld verzuim van vormen, op straffe van nietigheid door de wet voorgeschreven, aanlegger aldus berovende van de dubbele graad van rechtsmacht in criminele zaken waar wegens de uitzonderlijke aard van de militaire rechtbank, de ontstentenis van een jurisdictie van verwijzing en de zwaarte van de toegepaste straffen aan de verdediging alle jurisdictionele rechtsmiddelen moeten verzekerd worden;

Overwegende dat, door de overdragende werking van het hoger beroep, de zaak in haar geheel bij het Militair Gerechtshof aanhangig was daar de Krijgsraad te Charleroi, door zijn vonnis bij verstek d.d. 20 December 1944 en zijn vonnis op tegenspraak d.d. 14 Februari 1946, zijn jurisdictie had uitgeput;

Overwegende, ten andere, dat artikel 215 van het Wetboek van Strafvordering, van toepassing vóór de militaire rechtscollèges, niet beperkend is; dat het, integendeel, de rechters over de grond verplicht ten gronde te beslissen telkens zij de beslissing van de eerste rechter te niet doen om een andere reden dan de onbevoegdheid; dat de rechters in hoger

beroep, die zich krachtens die bepaling, in de plaats stellen van de rechter in eerste aanleg, tot plicht hebben te doen al wat deze laatste had moeten doen;

Overwegende dat, anderzijds, de rechten der verdediging niet geschonden werden vermits aanlegger gehoord werd en conclusies ten gronde heeft genomen;

Dat het middel dus in rechte niet opgaat;

Over het tweede middel : schending van artikel 97 der Grondwet, doordat het bestreden arrest geen antwoord heeft verstrekt op de voor het Militair Gerechtshof genomen conclusies waarin aanlegger hiertoe besloot dat hem het voordeel zou worden verleend van verzachtende omstandigheden voortvloeiende namelijk uit zijn goed verleden en uit alle andere door het Hof aan te halen feiten, en de doodstraf heeft uitgesproken, zonder de redenen aan te duiden waarom het de voorgestelde verzachtende omstandigheden verwierp;

Overwegende dat de rechter, binnen de bij de wet bepaalde perken, souverain de straf vaststelt in evenredigheid met het misdrijf dat hij bewezen verklaart;

Overwegende dat het bestreden arrest, door aanlegger tot de doodstraf te veroordelen, op een impliciet doch zekere wijze beslist heeft dat het voordeel van verzachtende omstandigheden aan betichte niet diende verleend;

dat het aldus het verdedigingsmiddel tot aanname van verzachtende omstandigheden heeft beantwoord en van de hand gewezen;

Dat het middel in feite niet opgaat;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de uitgesproken veroordelingen overeenkomstig de wet zijn;

Om die redenen :

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

Verwerpt de voorziening;

HOF VAN VERBREKING

2e kamer — 7 October 1946

Voorzitter : M. Fauquel.

Raadsheer-Verslaggever : M. Vitry.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Verwijzing naar een andere rechtbank (in strafzaken).
— Gewettigde verdenking. — Onmogelijkheid van samenstelling van de correctionele rechtbank.

Wanneer een correctionele rechtbank, wegens bijzondere omstandigheden, niet kan samengesteld worden om een bij haar aanhangig gemaakte zaak te be-rechten, kan het openbaar ministerie het Hof van Verbreking verzoeken, om de zaak naar een andere correctionele rechtbank te verwijzen. In zulk geval bestaat er geen aanleiding voor het Hof van Verbreking om eerst de mededeling van het verzoekschrift aan de andere partij, of om enige andere

voorbereidende maatregel te bevelen. (S. V., artt. 542 e.v.)

Procureur des Konings te Marche-en-Famenne t/
Lambert e.a.

Gelet op de beschikking d.d. 14 Juli 1945 van de Raadkamer der Rechtbank van eerste aanleg te Marche en Famenne, waarbij de hierna genoemde en nader omschreven betichten naar deze rechtbank verwezen werden;

Gelet op het vonnis d.d. 17 Augustus 1945 waarbij de correctionele rechtbank te Marche en Famenne zich onbevoegd heeft verklaard om kennis te nemen van de aan de betichten ten laste gelegd misdrijven;

Gelet op het arrest d.d. 22 October 1945 waarbij het Hof, het rechtsgebied regelende, de betichten verwezen heeft naar de Kamer van Inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Luik;

Overwegende dat dit laatste, bij arrest d.d. 27 Februari 1946,

1) Lambert Emile Ghislain, aardewerkman, zoon van Arthur en van Gustin Anne, geboren te Barsin op 7 Augustus 1908, gehuisvest te Bande-Tahir;

2) Defeche Arthur Louis Joseph, zoon van Jean en van Serin Marie, geboren te Rendeux op 9 Januari 1907, gehuisvest te Roy (Trifey);

3) Dock Thomas Joseph, landbouwer, zoon van Hubert en van Leboutte Jeanne, geboren te Forville op 8 November 1922, gehuisvest te Harsin, Nasognestraat, 32;

4) Buron Edgard Joseph Gilles, landbouwer, veehandelaar, zoon van Charles en van Leneveu Clémentine, geboren te Hotton op 14 September 1901, gehuisvest Chapeletstraat, 28;

5) Demellenne Léon Emile, handelaar in gebreide goederen, zoon van Léon en van Peret Marie, geboren te Marche op 19 September 1919, er gehuisvest, Luiksesteenweg, 104;

6) Godfrin Edmond Marcel, molenaar, zoon van Raymond en van Wéron Marie, geboren te Ambly, op 14 December 1907, gehuisvest te Waha;

7) Widart Paul Philippe Jules Gilles, landbouwer, zoon van Alfons en van Deppagne, geboren te Marche, op 3 Januari 1929, er gehuisvest, Luiksesteenweg, 117;

8) Boclinville Joseph Henri Gilles, landbouwer, zoon van Barthélémy en van Collard Marie, geboren te Fronville, op 17 September 1899, gehuisvest te Marche, Luiksesteenweg, 141;

9) François Jean Pierre Joseph, mekanieker, zoon van Jean en van Avalasse Marie, geboren te Tillet, op 26 October 1910, gehuisvest te Marthe, Marennesteenweg, 82;

10) Deblier Marcel Victor Gilles Joseph, landbouwer, zoon van Florent en van Comple Anaïs, geboren te Baillonville, op 6 Augustus 1912, gehuisvest te Marche, Steenweg op Luik, 42;

11) Bastin Joseph Dieudonné Gilles, glazenwerkmán, zoon van Antoine en van Verdin Alice, geboren te Marche op 24 April 1919, er gehuisvest Steenweg op Luik, 58;

12) Charlier Raymond Pierre Gustave, fokker, zoon van Philippe en van Paradis Marie, geboren

te Seraing op 16 October 1904, gehuisvest te Oneux-Borlon;

13) Lambert Henri Léon Joseph, landbouwer, zoon van Alfons en van Tivrise Véronique, geboren te Beausaint, op 7 September 1908, gehuisvest te Nassogne;

naar de anders samengestelde correctionele rechtbank te Marche en Famenne heeft verwezen, als beticht van, te Marche en Famenne in 1945 en meer bepaald op 23 Mei 1945 :

A) de 1ste, 2de, 3de, 4de, 5de, 6de, 7de, 8ste, 9de, 10de, 11de, 12de, 13de, als daders, om het misdrijf te hebben uitgevoerd of aan de uitvoering er van rechtstreeks te hebben medegewerkt, of om, door welke daad ook, tot de uitvoering ervan zodanige hulp te hebben verleend dat, zonder hun bijstand, het misdrijf niet kon gepleegd worden, hetzij als medeplichtigen om met hun weten de daders van het misdrijf te hebben geholpen of bijgestaan in de handelingen welke de feiten voorbereid of vergemakkelijkt ofwel in die welke ze voltooid hebben;

1) kwaadwillig of bedrieglijk, op welke wijze ook, registers, minuten of oorspronkelijke akten van de openbare overheid, titels, biljetten, wisselbrieven, handels- of bankeffecten, beschikkingen, verbintenissen of ontlastingen behelzende of teweegbrengende, te hebben vernield, het feit gepleegd geweest zijnde met behulp van geweld of van bedreiging en met braak in bewoonde huizen of in hun aanhorigheden;

2) met behulp van geweld of bedreiging, in bewoonde huizen of in hun aanhorigheden, eens anders roerende eigendommen te hebben vernield of beschadigd, het feit gepleegd geweest zijnde in vereniging of in bende, met braak;

3) daden van wederspannigheid te hebben gepleegd door met geweld of bedreiging ambtenaren aan te vallen der bevoorrading, officieren of agenten van de bestuurs- of gerechtelijke politie, handelende ter uitvoering van de wetten, van bevelen of van beschikkingen van de openbare overheid, de wederspannigheid gepleegd geweest zijnde door verschillende personen ten gevolge van een voorafgaande overleg en zonder wapen;

B) De 4de, 5de, 9de, 12de en 13de, daarenboven, ten nadele van een ander met geweld of bedreiging in bewoonde huizen of hun aanhorigheden, met braak, bedrieglijk te hebben weggenomen :

de vierde, stukken van de inspectiedienst van de bevoorrading;

de vijfde en de negende, een valies, boter bevattende;

de vijfde, daarenboven een naambord tot het openbaar nut bestemd en door de bevoegde overheid of met haar toelating opgehangen;

de twaalfde, schoenen; in bijkomende orde, in zijn voordeel, gezegde schoenen te hebben verduisterd welke door de inspectiediensten van de bevoorrading op hem inbeslag werden genomen;

de dertiende, een dossier die op de burelen van de inspectiediensten van de bevoorrading werd neergelegd;

C) De vijfde, daarenboven, een naambord tot het openbaar nut bestemd en door de bevoegde overheid of met haar toelating opgehangen, te hebben vernield, verminkt of beschadigd;

Overwegende dat de Correctionele Rechtbank te Marche en Famenne, bij vonnis d.d. 2 Mei 1946, vaststellende dat ze zich in de onmogelijkheid bevond een zetel samen te stellen om de zaak te beslechten, deze, te alle nuttige einde naar de Procureur des Konings heeft terug gestuurd;

Gelet op het verzoekschrift waarbij deze magistraat vraagt dat de kennisneming en de vervolging naar een andere Rechtbank van dezelfde graad zou verwezen worden;

Overwegende dat het vaststaat dat, van de vijf werkelijke rechters die de Rechtbank van eerste aanleg te Marche en Famenne samenstellen, drie: Heren Degune, Voorzitter, Rezette en Leboutte, rechters, de zetel samenstelden welke het vonnis d.d. 17 Augustus 1945 heeft gewezen, de Heer Poncelet afgevaardigde bij het Parket voor het ambt van Substituut Procureur des Konings, in die hoedanigheid het requisitorium tot verwijzing heeft getekend, voor de Raadkamer gevorderd heeft en de dagvaardingen om te verschijnen getekend heeft, en de Heer Blondiau, onderzoeksrechter, in de zaak onderzoek heeft ingesteld en ter terechtzitting d.d. 2 Mei 1946 als getuige was gedaagd;

Overwegende dat de zetel dus onmogelijk kan samengesteld worden;

Overwegende dat in de stand der zaak geen enkele voorbereidende beschikking noodzakelijk blijkt;

Om die redenen:

Gelet op de artikelen 542, 544 en 545 van het Wetboek van Strafvordering en 15, 2° van de wet d.d. 4 Augustus 1832 op de Rechterlijke inrichting, onttrekt de zaak aan de kennisneming van de Correctionele Rechtbank te Marche en Famenne en verwijst ze naar de Correctionele Rechtbank te Neufchâteau.

NOOT: Vgl.: Rép. prat., V° Renvoi d'un tribunal à un autre, nrs 79 e.v. en 132 e.v.; vgl. ook: Cassatie, 26 November 1941 in De Beus: Arresten van het Hof van Verbreking, 1941, 238; id., 15 April 1942 (2 arresten) in de Beus: Arresten van het Hof van Verbreking, 1942, 39 en 40.

HOF VAN BEROEP TE GENT

Kamer van Inbeschuldigingstelling — 13 April 1948.

Voorzitter: M. Verbeke.

Raadsheren: M.M. Belpaire en Van Mallegheem.

Advocaat-Generaal: M. Delahaye.

Pleiter: Mr Verschore.

Voorlopige hechtenis. — Verplichting van de correctionele rechtbank in raadkamer over een verzoek tot invrijheidsstelling te beslissen.

Over het verzoek tot voorlopige invrijheidsstelling, gedaan door de verdachte aan de correctionele rechtbank, moet in raadkamer, en niet ter openbare terechtzitting, beslist worden. (Wet van 20 April 1874, art. 7.)

Procureur-Generaal t/ M.

Overwegende dat de bestreden beschikking ten onrechte in openbare terechtzitting en niet in de raadkamer uitgesproken is geweest, dat zij aldus te niet dient gedaan;

Overwegende dat de openbare orde niet vereist dat de verdachte M. langer aangehouden zou blijven, dat zijn aanvraag tot invrijheidstelling dient ingewilligd te worden;

Om deze redenen:

Het Hof,

Kamer van Inbeschuldigingstelling;

Ontvangt het beroep, verklaart het gegrond in zoverre het strekt tot de hervorming van de bestreden beslissing die nietig verklaard wordt;

Opnieuw wijzende, en op aanvraag van M. beslissende, beveelt dat hij in vrijheid zal gesteld worden indien hij wegens andere redenen niet aangehouden moet blijven.

NOOT: Zie in dezelfde zin: La détention préventive, nr 264; Répert. Pratique Droit Belge, V°, Détention préventive, nr 145.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e kamer. — 5 Mei 1948.

Voorzitter: M. De Potter.

Raadsheren: M.M. Scheyvaerts en Rutsaert.

Advocaat-Generaal: M. Willems.

Pleiters: Mrs Van den Berghe en Van der Mensbrughe.

Verzekering tegen « schade veroorzaakt door oorlog en oorlogsgeweld, binnenlandse onlusten... » — Plundering van fabriek ter gelegenheid van het wegtrekken der Duitse troepen. — Begrip en interpretatie van oorlogsrisico.

De schade, voortspruitende uit risico's, die tengevolge van de staat van oorlog op abnormale wijze verzwaaard of veranderd zijn, moet als oorlogsschade beschouwd worden. Hetzelfde geldt t.a.v. binnenlandse onlusten, wanneer deze een abnormaal uit de staat van oorlog voortvloeiend risico uitmaken.

De schade, ontstaan door de plundering van een fabriek — plaatsgrijpend op een tijdstip liggend tussen het wegtrekken der Duitse en de aankomst der geallieerde troepen, op aanstichting en met medewerking van leden van het verzet, en bij volledige machteloosheid van politie en rijkswacht — is niet slechts te beschouwen als zijnde tijdens of ter gelegenheid van de oorlog veroorzaakt maar bovendien als het gevolg van een abnormaal uit de oorlog voortvloeiend risico.

P.V.B.A. X... t/ S.V. A.V.O.R.

Gezien het ingesteld beroep tegen een vonnis der Rechtbank van koophandel te Antwerpen in dato van 20 September 1946;

Overwegende dat het beroep als ontvankelijk voorkomt en er toe strekt betaling te horen toekomen aan beroepster, de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid X... van een bedrag van 4.684.722 fr. wegens opgelopen oorlogsschade, op grond van de tussen partijen bestaande verzekeringsovereenkomst;

Overwegende dat deze overeenkomst onder oorlogsschade verstaat: « de schade veroorzaakt door

oorlog en oorlogsgeweld, binnenlandse onlusten, oproer, daden verricht bij een juiste of onjuiste uitvoering van een last van enige militaire macht of krachtens door een militaire macht vastgestelde verordening, diefstal en plundering bij eventuele evacuatie hieronder begrepen het risico van brand-schade tijdens risico's »;

Overwegende dat volgens de gegevens van een strafrechtelijk onderzoek de besproken schade op 4 September 1944 rond 14 u. 30 ontstond blijkbaar nadat het Duitse leger de stad Antwerpen had verlaten en voor dat de geallieerde tanks Borgerhout hadden bereikt; dat een menigte volk met geweld de fabriek van beroepster binnen drong en tot plundering ervan overging;

Overwegende dat de aldus toegebrachte schade wel als oorlogsschade in de zin van de overeenkomst der partijen hoeft beschouwd te worden, welke meer bepaaldelijk de schade dekt veroorzaakt door « oorlog en oorlogsgeweld, binnenlandse onlusten, ... »; dat de schade, die uit risico's voortspruit, dewelke aan uitzonderlijke omstandigheden te wijten zijn, uit de staat van oorlog voortkomende, als oorlogsschade hoeft beschouwd te worden; dat de schade als oorlogsschade voorkomt, indien de staat van oorlog het risico, dat de schade medebrengt op abnormale wijze verzwaaert of gewijzigd heeft (zie Laloux, *Traité des Assurances terrestres en Droit Belge* (1944), blz. 152, 153);

Overwegende dat de bewoordingen binnenlandse onlusten op dezelfde wijze moeten uitgelegd worden; dat het er om gaat te weten of deze onlusten geen abnormaal uit de staat van oorlog voortspruitende risico uitmaken (zie Laloux, op cit. blz. 153);

Overwegende dat beroepster om de plundering te verhinderen vruchteloos op de plaatselijke Politie beroep deed, dewelke 4 politieagenten ter plaatse stuurde die zich tegenover de plunderaars onmachtig verklaarden; dat zij zich dan tot de Rijkswacht wendde dewelke in haar proces-verbaal verklaarde geen hulp te kunnen bieden, het personeel afwezig zijnde « daar er op verschillende plaatsen op dit ogenblik te Borgerhout geplunderd werd »; dat de Rijkswacht beroepster naar de stedelijke politie verwees doch inmiddels de plundering voltrokken was en er ten andere geen spoor is aan te treffen van tussenkomst dezer stedelijke politie;

Overwegende dat deze elementen, die zich voordoen juist tussen het heentrekken van de vijand en de aankomst van de geallieerden, wel op een abnormaal risico wijzen door den staat van oorlog ontstaan; dat andere gegevens van het strafrechtelijk onderzoek hetzelfde komen bevestigen, dat naar personen komen verklaren leden van de Witte Brigade de bevolking hebben aangezet (zie verklaring Vlijt Carolus en Coppens Victor) ofwel zelf aan de plundering deelnamen (zie desbetreffend de verklaring van Willems Frans en Coppens Julia);

Overwegende dat de door dergelijke omstandigheden ontstane schade niet enkel als schade voorkomt van tijdens de oorlog of ter gelegenheid van de oorlog toegebracht, doch bovendien als schade veroorzaakt door een abnormaal, uit de oorlog voortspruitend risico; dat zij bepaaldelijk onder toepassing valt van de bewoordingen schade, veroorzaakt door

binnenlandse onlusten, en zelfs als in de termen « schade veroorzaakt door oorlog en oorlogsgeweld » omvat dient beschouwd te worden;

Overwegende dat het feit dat de overeenkomst tevens risico dekt van diefstal en plundering bij eventuele evacuatie, niet voor gevolg heeft plundering en diefstal, die ook een vorm van schade zijn, uit te sluiten welke uit oorlogsgeweld, binnenlandse onlusten of oproer zouden voorspruiten, gezien de overeenkomst zonder voorbehoud de schade dekt, welke met laatste vermelde gebeurtenissen in oorzakelijk verband staat; dat het aangehaalde feit dan ook niet van aard is om bovenstaande interpretatie te wijzigen van de termen « schade veroorzaakt door oorlog en oorlogsgeweld, binnenlandse onlusten, oproer, ... », welke interpretatie als met de bedoeling van de partijen overeenkomende moet beschouwd worden;

Overwegende dat het bedrag der geleden schade, nml. 4.684.722 fr. niet betwist wordt;

Overwegende dat indien beroepene dienvolgens beroepster voor de aldus geleden schade heeft te vrijwaren en te vergoeden, deze vergoeding nochtans slechts op de wijze en in de mate door de overeenkomst voorzien mag opgelegd worden, nml. met inachtneming ondermeer van de bepaling van artikel 8 dezer overeenkomst, dat opname in het passief voorziet met gebeurlijke pondspondsgewijze vergoeding; dat nochtans de gerechtelijke intresten op de aldus toe te kennen vergoeding verschuldigd zijn;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gezien artikel 24 der Wet van 15 Juni 1935 waarvan toepassing gedaan wordt;

Ontvangt het beroep, doet het vonnis a quo te niet; wijzigende veroordeelt beroepene om aan beroepster de geleden schade van 4.684.722 frank te vergoeden in de mate en op de wijze voorzien door de verzekering tegen oorlogsschade, met inachtneming onder meer van de bepaling van de bepaling van artikel 8 derzelfde polis; deze vergoeding zijnde te verhogen met de gerechtelijke intresten;

Veroordeelt beroepene in de kosten van beide instanties.

NOOT: Vgl. arbitrale beslissing Antwerpen, 4 September 1947, R. W. 1947-1948, 392.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

7e kamer. — 25 Maart 1948.

Voorzitter : M. Bareel.

Openbaar Ministerie : M. Marchand..

Pleiters : Mrs. J. Nauwelaers en A. Colpaert.

Schadevergoedingsactie van de Staat tegen politieke delinquenten. — Schade ontstaan : 1. door uitgaven ter bestrijding en voorkoming van de gepleegde misdrijven; 2. door de aanranding van de goede faam der gemeenschap en het geven van een verderfelijk voorbeeld aan medeburgers. — Niet ontvankelijk.

De civielrechtelijke actie van de staat tegen politieke

delinquenten tot het herstel van de schade, ontstaan eensdeels door de uitgaven ter bestrijding en voorkoming van de door hen gepleegde misdrijven en anderdeels door de aanranding van de goede faam van de gemeenschap en het geven van een verderfelijke voorbeeld aan de medeburgers, is niet ontvankelijk. Deze schaden vloeien immers niet voort uit de krenking van een burgerlijk recht van de staat; zij maken deel uit van het algemeen en sociaal nadeel, dat gepaard gaat met elke vorm van criminaliteit en waarvan het herstel door de publieke vordering wordt verzekerd.

Belgische Staat t/ Deriemaecker.

Gelet op de dagvaarding, regelmatig betekend door exploit van deurwaarder Van den Eynde, te Brussel, in dato 11 April 1947;

Aangezien het geding er toe strekt verweerder te doen veroordelen aan eiser de som van 100.000 frank te betalen ten titel van vergoeding tot herstelling van de schade die hij beweert te hebben geleden ten gevolge van de misdadige handelingen van verweerder, waarvoor deze laatste, bij vonnis van de Krijgsraad van Brussel, in dato 21 Januari 1947, werd gestraft, bij toepassing van artikel 118bis van het Strafwetboek;

Overwegende dat eiser in gebreke blijft te bepalen of zijn beweerde schade van materiële of morele aard is; dat hij, weliswaar, van de opofferingen spreekt die de Staatskas zich heeft moeten getroosten door het oorlogvoeren, maar dat hij noch het minste bestanddeel van raming van die opofferingen noch het oorzakelijk verband tussen daden en schade voorbrengt;

Overwegende dat verweerder beweert dat de vraag dient afgewezen, omdat eiser niet bewijst dat hij door zijn handelingen enige schade zou geleden hebben;

Overwegende dat de schade in de zin van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, twee bestanddelen moet bedragen; een feitelijk bestanddeel: de schade; en een rechtsbestanddeel: de krenking van een burgerlijk recht (De Page, T. II, nr 950; Verbreking, 5 Mei 1945, J. T. 1945, blz. 381);

Maar overwegende dat de burgerlijke vordering van de Staat alleen ontvankelijk is wanneer deze zich kan beroepen op een schade die eigen is en afgezonderd van het maatschappelijk en algemeen nadeel, dat door de miskenning en de schending van de strafwet is gekenmerkt en waarvan de herstelling door de openbare vordering is verzekerd (Verbreking, 1 December 1930, Pas. 1930, I, 373);

Overwegende dat er dus dient onderzocht of de door eiser beweerde schade afzonderlijk is van het maatschappelijk en algemeen nadeel, dat aan het misdrijf verbonden is;

Overwegende dat een natie, die noch dieven, noch vervalsers of moordenaars of andere misdadigers zou begrijpen, zou kunnen ontslagen zijn van een politie en gerechtelijk complex en een ideale faam zou genieten, zowel in het binnenland als in het buitenland; dat men dus mag zeggen dat elk misdadiger voor zijn deel verantwoordelijk is voor het

nadeel, dat voor de Staat voortvloeit uit zijn verplichting van openbare wacht ter voorkoming en de beteugeling van de misdadigheid, en ook verantwoordelijk is voor de aanranding van de goede faam van de gemeenschap en voor het aan de medeburgers verstrekt verderfelijke voorbeeld;

Overwegende dat deze nadelige gevolgen, van het wezen zelf van iedere misdaad, de verscheidene bestanddelen uitmaken van het maatschappelijk en algemeen nadeel dat er noodzakelijk uit voortvloeit;

Overwegende dat door op dergelijke bestanddelen van nadeel beroep te doen, eiser dus geen schade bewijst welke afgezonderd zou zijn van het maatschappelijk en algemeen nadeel verbonden aan iedere misdaad en waarvan de herstelling door de openbare vordering verzekerd is;

Overwegende dat namelijk de door eiser ingeroepen uitgaven, geschikt om de vijandelijke propaganda en de revolutionnaire handelingen van verweerder te voorkomen en te bestrijden, deel uitmaken van de uitgaven, nodig ter voorkoming van de criminaliteit, waarvan de misdaden tegen de uitwendige veiligheid van de Staat slechts een aspect zijn;

Overwegende dat deze voorkomingsuitgaven hoe aanzienlijk ze ook zijn geweest, niet meer de schending van een burgerlijk recht van de Staat uitmaken, dan de door de beteugeling noodzakelijk gemaakte uitgaven, die insgelijks ontzaglijk geworden zijn wegens het te grote aantal collaborateurs van de vijand;

Overwegende dat eiser dus geen beroep doet op de schending van een burgerlijk recht, dat voortvloeit uit een schade, eigen en afgezonderd van het maatschappelijk en algemeen nadeel verbonden aan de door verweerder gepleegde misdaad en waarvan de herstelling door de openbare vordering is gekomen;

Om deze redenen:

De Rechtbank, gelet op de wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken; gehoord de heer Marchand, substituut Procureur des Konings, in zijn tegenstrijdig advies; uitspraak doende op tegenspraak, en alle andere of tegenstrijdige conclusiën als ongegrond van de hand wijzende; verklaart het geding ongegrond; wijst er eiser van af en verwijst hem in de kosten.

NOOT: Men vgl. Rb. Brussel (7e Kamer), 9 October 1947, R.W. 1947-1948, 677; Rb. Brussel (3e Kamer), 20 November 1947, R.W. 1947-1948, 678; Rb. Brussel (3e Kamer), 13 Januari 1948, R.W. 1947-1948, 802; Rb. Brussel (5e Kamer), 23 Februari 1948, R.W. 1947-1948, 873 en de aangehaalde jurisprudentie in de noot onder cassatiearrest van 22 December 1947, R.W. 1947-1948, 665 e.v.

Vlaamse Juristen

Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

24 October 1947.

Voorzitter : M. Walckiers.

Rechters : M.M. Colle en Meulemans.

Pleiters : Mrs Bosmans en Van Hauw.

1. Afscheiding van aaneengrenzende eigendommen. — Betwisting van het eigendomsrecht. — Voorafgaande beslissing hierover.
2. Eigendom. — Verkrijging door dertigjarige verjaring. — Oorzaken van stuiting der verjaring.
3. Getuige. — Partij in geding ten principale maar niet in tussengeschild. — Geen wraking.

1. Wanneer in een vordering tot afscheiding van aaneengrenzende eigendommen, het eigendomsrecht van een der partijen is betwist, zal hierover, vóór elk ander geschil, worden beslist.
2. De verkrijging van eigendom door de dertigjarige verjaring wordt alleen gestuit door de oorzaken, die in artt. 2242 e.v. B.W. limitatief zijn opgesomd. De verjaring wordt derhalve niet gestuit door een openbare verkoping van het goed.
3. De verwerende partij in een geding ten principale, kan in een tussen de eiser en een ander verweerder gerezen tussengeschild, waarbij zij geen belang heeft, niet gewraakt worden.

Verlinden t/ Jordens.

Overwegende dat de oorspronkelijke eis door aanleggers, thans beroepenen, ingesteld, voor doel had een landmeter te horen aanstellen welke voor zending zou hebben tot de afpaling over te gaan van de eigendommen van de huidige beroepenen, alsook van deze van de vijf toenmalige verweerders, waaronder de huidige beroepers;

Overwegende dat de eerste Rechter op 3 April 1943 ten rechte heeft geoordeeld dat, vermits de eigendomsrechten van de partijen betwist waren, deze betwisting vóór alle andere beslissing moest opgelost worden en dat hij bijgevolg de beweringen der partijen hieromtrent heeft onderzocht;

Overwegende dat beide partijen beweren het eigendomsrecht te bezitten op het perceel land sectie B nr 31 A der gemeente Sint-Pieters-Rode;

Dat beroepenen, om dit eigendomsrecht te bewijzen, zich steunen op een delingsakte van 6 April 1893 verleden vóór notaris Van den Eynde, waarbij dit perceel aan de genaamde Justens Caroline, echtgenote Poortmans Alexander, toebedeeld werd; alsook op een akte verleden op 8 Juli 1922 vóór notaris De Haes, waarbij door Poortmans Alexander voornoemd het kwestieus perceel aan eerste beroepene verkocht werd;

Overwegende dat beroepers anderzijds, om hun eigendomsrecht op hetzelfde perceel te bewijzen, inbrengen dat zij door de dertigjarige verjaring ervan eigenaars geworden zijn;

Overwegende dat de eerste Rechter in deze omstandigheden, ten rechte beroepers toegelaten heeft een reeks feiten te bewijzen welke van aard waren op afdoende en doelmatige wijze uit te maken of verweerders in de voorwaarden verkeerden, bij artikel 2229 van het Burgerlijk Wetboek voorzien, namelijk of zij sedert minstens dertig jaar het

perceel op voortdurende en onafgebroken, ongestoord, openbaar en niet dubbelzinnige wijze als eigenaars bezaten;

Overwegende, inderdaad, dat de enige kwestie die te onderzoeken was, deze was te weten of beroepers in deze voorwaarden verkeerden en niet of zij te goeder of te slechter trouw waren, daar de slechte trouw hun ter zake niet kan tegengeworpen worden (art. 2262 van het Burgerlijk Wetboek);

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte beslist heeft in zijn tussenvonnis d.d. 29 Januari 1944 dat de verkrijgende verjaring, door beroepers ingeroepen, gestuit werd op 3 Juli 1922 ter gelegenheid van de toewijzing, ten aanzoeke van Poortmans Alexander, van het kwestieus perceel aan beroepenen;

Dat deze eigendomsoverdracht niet kan gerangschikt worden onder de oorzaken van stuiting van de verjaring welke door de Wet in artikels 2242 en volgende, limitatief opgesomd worden (Luik, 22 November 1902, Pand. 1903, n° 366);

Overwegende dat beroepenen ten onrechte de getuige Reniers Felix gewraakt hebben; dat deze getuige, die verweerder was in de oorspronkelijke vordering tot afpaling, geen enkel persoonlijk belang heeft in het geschil dat tussen beroepers en beroepenen ontstaat; dat zijn verklaring dienvolgens dient gelezen;

Dat beroepers de getuige Vermaelen Leonard ten rechte gewraakt hebben, daar deze door zijn huwelijk, neef is van beroepers; dat de verklaring van deze getuige dienvolgens niet dient gelezen;

Overwegende dat de eerste Rechter met reden beslist heeft dat het getuigenverhoor de bewering van beroepers bevestigd had;

Dat deze bewering overigens nog bevestigd wordt door het feit dat beroepenen, vóór de eerste Rechter, niet ontkend hebben dat zij zelf beroepers aanzagen als eigenaars van het perceel, wat insgelijks bevestigd werd door de heer Van Brusselt, landmeter van het kadaster, op verzoek van beroepenen aangesteld, en die verklaart vastgesteld te hebben dat beroepers een deel eigendom (namelijk het kwestieus perceel) in gebruik hebben, alhoewel dit perceel, volgens akten van deling en verkoop, aan beroepenen toebehoort;

Om deze Redenen :

De Rechtbank,

Zetelende in tweede aanleg en rechtdoende op tegenspraak, alle andere en tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende;

Ontvangt het beroep en verklaart het ongegrond wat het eerste tussenvonnis dd. 3 April 1943 betreft, doch gegrond wat het tweede tussenvonnis dd. 29 Januari 1944 betreft;

Bevestigt het vonnis van 3 April 1943 in zijn geheel, doch, rechtdoende en beslissende zoals de eerste Rechter had moeten beslissen, doet het tussenvonnis dd. 29 Januari 1944 te niet;

Verklaart de wraking van getuige Reniers Felix ongegrond en deze van getuige Vermaelen Leonard gegrond;

Zegt voor recht dat beroepers door dertigjarige verjaring eigenaars geworden zijn van het perceel gelegen te Sint-Pieters-Rode, wijk B n° 31 A;

Veroordeelt beroepen tot de kosten van het eerste tussenvonniss, uitgenomen deze van de dagvaarding welke worden voorbehouden, alsook tot deze van het tweede tussenvonniss en deze van tweede aanleg.

NOOT: 1. Vgl. De Page, V, nr 952 e.v.; cassatie, 18 Maart 1948, R. W., 1947-1948, 988.

2. Vgl. De Page, V, nrs 840 e.v., en VII, nrs 1287 e.v., en de aldaar gedane verwijzingen.

3. Zie in deze zin: cassatie 25 Mei 1850, Pas. 1850, I, 286. Vgl. ook Rép. Prat., V°, Enquête, nrs 311 e.v..

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN (Zetelend in hoger beroep)

1e Kamer bis. — 2 Juni 1947.

Voorzitter: M. Moorkens.

Rechters: MM. Van der Mensbrugge en De Cooman.

Pleiter: Mr E. Buysse.

Wederzijdse rechten en plichten der echtgenoten. — Gevolgen van de echtscheiding.

De bepalingen betreffende de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten, o.m. die van art. 214b B.W., zijn uiteraard na echtscheiding niet meer van toepassing.

Boeynaems t/ Jacobs.

Gezien de stukken des gedings waaronder de uitgifte van het vonnis a quo dd. 18 December 1946 van het kanton Boom regelmatig voorgelegd;

Overwegende dat de vraag die aan de Rechtbank onderworpen wordt deze is te weten of art. 214 B.W. ook nog na de echtscheiding van toepassing is;

Overwegende dat het bestreden vonnis deze vraag bevestigend heeft beantwoord;

Overwegende dat de tekst zelf van art. 214 b B.W. spreekt van echtelingen, dat hij dus in principe reeds aanneemt dat er een huwelijksband moet bestaan (Arrest van het Hof van Verbreking, 1e kamer 1941; De Page, I, bl. 728);

Overwegende dat al de beschouwingen van de eerste rechter daartegen niets vermogen, vermits zij geen afbreuk doen aan het karakter zelve door een wetgever verleend aan het recht tot afhouding van het loon aan de bron;

Om deze redenen:

De Rechtbank, (...);

Doet het bestreden vonnis te niet.

Zegt voor recht dat de vraag door beroeper tot de Vrederechter van het kanton Boom gericht strekkende tot herziening van het vonnis van 9 Januari 1946, waarbij beroepene gemachtigd werd 900 frank te ontvangen op het loon van haar man gegrond is; en verklaart dienvolgens dat van af 6 December 1946 het vonnis van 9 Januari 1946 geen uitwerking meer heeft, en de machtiging aan beroepene toegestaan krachtens art. 214 b B. W. wordt ingetrokken;

Veroordeelt beroepene in de kosten zo van eerste aanleg als van beroep.

VREDEGERECHT TE HASSELT

3 Februari 1948.

Vrederechter: M. Kemp.

Pleiters: Mrs Koninckx en Gruyters.

Levensonderhoud. — Intrekking van een verlof krachtens art. 214 b B. W. op grond van een vordering tot echtscheiding?

De intrekking van een aan de vrouw verleend verlof om krachtens art. 214 b B.W. rechtstreeks de inkomsten van haar man in ontvangst te nemen, is niet gewettigd door het instellen alleen van een vordering tot echtscheiding.

Van Brabant t/ Pauwels.

Gezien het verzoekschrift ter Griffie neergelegd de 17 December 1947, strekkende tot intrekking van een vonnis door deze zetel tussen partijen geveld, de 23 Juli 1946, hetwelk verweerster machtigt om, bij uitsluiting van aanlegger, haar echtgenoot, de inkomsten, schuldvorderingen en opbrengsten van diens arbeid in ontvangst te nemen tot een beloop van 1.775 frank in de maand, bij zijn werkgever de Koolmijn van Zwartberg, om rede bij verzoekschrift van 5 December 1947 gericht tot de Heer Voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg te Hasselt, aanlegger ene vordering inleidde strekkende tot scheiding van tafel en bed;

Aangezien ter zake alleen dient nagegaan of de Rechtbank dient terug te komen op een getroffen beslissing in toepassing van artikel 214b van het Burgerlijk Wetboek, wijl er *achteraf* een geding tot scheiding van tafel en bed of echtscheiding wordt ingeleid door een der partijen, dat niet het geval wordt beoogt waarin *vooraf* een geding tot scheiding wordt ingespannen, waarna de behoeftige echtgenoot er de voorkeur zou aan geven voor het Vrederecht de vereenvoudigde loonsbeslagname van artikel 214b en volgende door te voeren in plaats van eerst de Heer Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te verzoeken het onderhoudsgeld vast te stellen;

Aangezien hoger vermelde beslissing van 23 Juli 1946 voorwerp van dit geschil, niet ten gepaste tijde werd bestreden door beroep, normaal verhaalmiddel, en dienvolgens in kracht van gewijsde is getreden;

Aangezien bij verzoekschrift neergelegd ter griffie de 9 October 1947 aanlegger reeds intrekking verzocht van gezegde beslissing uit hoofde van wijziging in de toestand der partijen, doch uiteindelijk werd afgewezen bij vonnis van 25 November 1947;

Aangezien tegen dit laatste vonnis evenmin beroep werd aangetekend gedurende de wettelijke termijnen;

Aangezien in toepassing van artikel 214f van het Burgerlijk Wetboek de beslissing, waarbij een der echtgenoten wordt gemachtigd rechtstreeks een deel der inkomsten op te trekken van de andere, slechts kan gewijzigd worden indien de toestand der partijen verandert;

Aangezien niet mag aangenomen dat de toestand der partijen is gewijzigd op gebied van de weder-

zijdse verplichtingen van hulp en bijstand enkel en alleen door het feit dat er een vordering tot scheiding werd ingespannen, anders zou het echter zijn indien door de Heer Voorzitter in kortgeding het onderhoudsgeld zou worden vastgesteld op een ander bedrag als dit voorheen toegekend voor de loonsbeslagname, in welk geval er aanleiding zou bestaan de toegekende loondelegatie te wijzigen en aan te passen;

Aangezien verder de oplossing van het geding dient gezocht in de volgende beginselen:

« De uitsluitelijke bevoegdheid om tijdens een geding tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed het *onderhoudsgeld* vast te stellen door de ene echtgenoot aan de andere verschuldigd, behoort aan de Rechtbank van eerste aanleg of haar Voorzitter (artikelen 259 en 268 van het Burgerlijk Wetboek, artikel 2bis der wet van 25 Maart 1876);

Er dient echter onderscheid gemaakt tussen het onderhoudsgeld enerzijds en de loonsdelegatie van artikel 214b van het Burgerlijk Wetboek anderzijds;

Er bestaat bovendien een tegenstrijdigheid gelijk hoger reeds is gebleken tussen artikelen 214b en 268 van het Burgerlijk Wetboek, die afzonderlijk en van elkaar verschillende maatregelen beogen. Artikel 214b heeft naast het middel voorzien bij artikel 268 een ander middel in het leven geroepen om de echtgenoten te verplichten op een meer afdoende wijze bij te dragen in de behoeften van het huishouden (Vrederecht Seraing, 28 Februari 1934, Pas. 1935, III, blz. 46; Vrederecht Antwerpen, 13 April 1933, Pas. 1933, blz. 219; Vrederecht Schaarbeek, 22 Maart 1933, P.P. nr 276, J. T. col. 416);

De rechtspraak heeft dan ook herhaalde malen besloten dat de vonnissen of bevelschriften van de Voorzitter, waarbij onderhoudsgeld wordt toegekend (artikelen 259 en 268) bij middel van artikel 214b van het Burgerlijk Wetboek mogen ten uitvoer worden gelegd. De begunstigde echtgenoot bekomt alzoo 1) een schuldvordering krachtens het vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg of het bevel van de Voorzitter; 2) een rechtsmandaat krachtens de beslissing van de Vrederechter. Ieder dezer beide voordelen heeft zijn juridische aard en eigenschappen (zie b.v. Vrederecht Namen, 26 Juli 1945, Tijdschrift van de Vrederechters, 1945, blz. 131; Vrederecht Oostende, 27 Mei 1947, Rechtskundig Weekblad 1946-'47, kol. 1337);

Het toepassingsveld van artikel 214b werd door de wetgever niet beperkt. Noch de tekst der wet, noch de voorbereidende werken laten toe te besluiten dat de wetgever de bevoegdheid van de Vrederechter heeft willen uitsluiten of beperken in geval een geding tot scheiding wordt ingeleid. Ware dit het geval « quod non » zou « ipso facto » aan een groot aantal personen het voordeel ener eenvoudige snelwerkende, goedkope en afdoende procedure worden ontzegd, door de wetgever ingericht ten behoeve van iedereen.

Tijdens de bespreking van het wetsontwerp dat de wet van 20 Juli 1932 is geworden, verklaarde de verslaggever, de heer Braun, uitdrukkelijk in de Senaat: « De vrouw pleitende in echtscheiding of

in scheiding van tafel en bed zal genieten van het voordeel dezer ultra snelle procedure ».

Deze verklaring, de enige die werd gedaan in de Kamers over dit punt, is klaar en uitdrukkelijk; zij laat geen beperkende interpretatie toe (Vrederecht Herstal, 3 Juni 1933, Jurisprudence de la Cour d'Appel de Liège, 1933, blz. 234; Burgerlijke Rechtbank Verviers, 14 Februari 1934, id., 1934, blz. 291).

Bovendien zou het stelsel van aanlegger leiden tot onbillijke gevolgen. Zo zou het neerleggen van een verzoekschrift strekkende tot echtscheiding, zelfs ongegrond, voldoende zijn om elk vonnis of aanvraag gesteund op de toepassing der wet van 20 Juli 1932 te niet te doen en alzo de eventueel onschuldige echtgenoot te beroven van een rechtmatig en kostbaar voordeel (Vrederecht Chatelet, 17 Februari 1936, Tijdschrift van de Vrederechters, blz. 358, en aangehaalde rechtspraak).

Gezien artikelen 2, 34, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter, statuerende op tegenspraak en in eerste aanleg, alle verdere tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Wijzen aanlegger af in zijn vordering, veroordelen hem tot de kosten des gedings, deze ten dage begroot zijnde op 29,— frank.

NOOT. — Zie contra o.m. Vrederecht Duffel, 17 September 1947. R.W. 1947-1948, 299.

WERKRECHTERSRAAD TE ANTWERPEN

10 November 1947.

Voorzitter: M. De Smet.

Bijzitter: M. R. Geysen.

Pleiters: Mrs. Meeus, Mathei en Buysse.

Dienstcontract. — Rechtsbetrekking tussen leden en leider van een orkest, optredend tegen forfaitaire prijzen in drankgelegenheden.

Tussen de leden en de leider van een orkest, optredend in drankgelegenheden tegen betaling van een forfaitaire prijs, bestaat geen dienstverband. Het feit alleen, dat een der leden van het orkest als leider optreedt, is onvoldoende om de voor het dienstcontract essentiële band van ondergeschiktheid aan te nemen; veeleer moet gesteld worden, dat leden en leider van een dergelijk orkest een vennootschap hebben aangegaan tot vorming van een onderneming van gemakkelikheden.

Callens t/ Buyck en
Buyck t/ Van den Bossche.

Gezien de inleidende dagvaarding.....

Aangezien de poging tot verzoening ter zitting aangewend, vruchteloos is gebleven;

I. Overwegende dat aanlegger verweerder Buyck dagvaardt op grond der verbreking door hem van een dienstcontract betreffende het orkest Bob Robert, waarvan aanlegger deel uitmaakte;

Overwegende dat dient te worden onderzocht of er tussen aanlegger en verweerder een dienstcontract bestond, in de zin der wet van 7 Augustus

1922, vermits van deze vaststelling de bevoegdheid ratione materiae van het Arbeidsgerechtigd afhangt;

Overwegende dat Callens reeds, tegelijkertijd met een ander lid van hetzelfde orkest, Teblick, door dagvaarding van 13 November 1946 een geding inleidde, niet tegen Buyck orkestleider, maar tegen Van den Bossche, verweerder in vrijwaring in het huidige geding;

Dat de Werkrechtssraad op 23 December 1946 vonnis velde in dit geding en zich onbevoegd verklaarde ratione materiae, bij gebrek aan het bestaan van een dienstverband; dat geen enkele der partijen zich tegen deze beslissing in hoger beroep voorzag;

Overwegende dat uit de dagvaarding in het huidige geding en uit de bestanddelen voortspruitende uit het vonnis van 23 December 1946, alsmede uit de verklaringen der partijen geenszins blijkt, dat er tussen aanlegger en verweerder Buyck een dienstcontract met band van ondergeschiktheid bestond; dat inderdaad aanlegger in het vorig geding en thans nog zich betitelt als «lid van het orkest Bob Robert», zoals het vonnis van 23 December 1946 onderlijnt; dat de enkele hoedanigheid van leider van gezegd orkest niet op zichzelf als bewijs kan gelden van een verschil van hoedanigheid tussen verweerder en de andere leden van het orkest Bob Robert; dat desbetreffende door aanlegger, op wien de last van het bewijs rust, geen enkel bestanddeel wordt voorgebracht dat in dit opzicht zou kunnen beslissend zijn; dat integendeel, de eensluidende beweringen van al de partijen eerder aanduiden dat zowel de verweerder, leider, als al de muzikanten die het orkest Bob Robert samenstelden, een orkest vormden, onderneming van gemakkelijkheden, met het oog op bepaalde dagen en uren bals te spelen, tegen een bepaald vast loon voor al de leden samen van het orkest, leider Buyck inbegrepen; dat de kwijtingen voorgebracht door Van den Bossche, in vrijwaring geroepene, al deze bestanddelen komen bevestigen; dat inderdaad, al de kwitanties, zonder enige uitzondering de vermelding dragen: voor het spelen van bovengemelde (waarvan de datum op elke kwitantie wordt vermeld) bals met aanduiding van het globaal cijfer der vergoeding;

Overwegende dat aanlegger niet het minste bewijs van dienstcontract met band van ondergeschiktheid tegenover verweerder Buyck voorgebracht, maar de bestanddelen van het geding integendeel bewijzen dat al de leden van het orkest Bob Robert een groep uitmaakten, waarvan ook verweerder Buyck deelmaakte, vermits niets enig verschil tussen hem en de andere leden van de groep komt staven; dat aanlegger dus, met verweerder Buyck en anderen, een onderneming van gemakkelijkheden vormde, hebbende tot doel aan een bepaalde forfaitaire prijs bals te spelen bij de lokaalhouders die zich tot het orkest Bob Robert richtten (Verbr. 27 September 1943, De Beus, Arresten 1943, blz. 192; Verbr. 7 Juli 1943, idem, blz. 140; W. R. Ber. Antwerpen, 30 November 1931, R. W. 1931-1932, 257; H. R. Brussel, 7 Febr. 1928, Jur. Brux. 1928, bl. 412; H. R. Gent, 3 Maart 1925, Jur. Fl., nr 4537; voor rechtsleer en rechtspraak, zie ook Geysen: De Contracten, nr 183 en volgende);

Overwegende dat aanlegger, op wien de last van het bewijs rust, voor wat aangaat de bevoegdheid der rechtsmacht bij dewelke hij zijn vordering ahangig heeft gemaakt, deze niet bewezen heeft, door het bepalen van een dienstverband zoals voorzien in de wetten van 7 Augustus 1922 en 9 Juli 1926 (W. R. Ber. Brussel (B) 9), 1 Augustus 1944, Arbeidsblad 1944, blz. 286; W. R. Gent, 12 Januari 1937, R. W. D. 1939, blz. 151; W. R. Brussel (B), 10 April 1931, R. W. D. 1933, blz. 11; W. R. Brussel (B), 29 Maart 1933, blz. 72);

Overwegende dat de bevoegdheid ratione materiae van openbare orde is en van ambtswege door de rechtbank dient te worden onderzocht (W. R. Ber. Luik, 22 Nov. 1930, Arbeidsblad 1931, blz. 390);

II. Overwegende dat de eis tot vrijwaring onontvankelijk wordt, door de onbevoegdheid van de Werkrechtssraad betreffende de hoofdeis;

Om deze redenen:

De Werkrechtssraad, alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, voegt de hoofdeis en deze tot vrijwaring samen; zegt voor recht, dat enkel tussen (partijen) aanlegger en verweerder Buyck een vennootschap bewezen is tot het vormen ener onderneming van gemakkelijkheden; verklaart dienvolgens zich onbevoegd ratione materiae; verklaart de eis tot vrijwaring onontvankelijk en verwijst aanlegger in de kosten van hoofdeis en eis tot vrijwaring.

NOOT: Het vonnis van 23 December 1946, waarvan in bovenstaande beschikking sprake is, verscheen in R. W. 1946 - 1947, 954.

BIBLIOGRAPHIE

Mr. J. M. VAN BEMMELEN, — **Strafvordering. Leerboek van het Nederlandsche strafprocesrecht.** — Derde vermeerde druk. 's Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1947, 575 blz.

De derde druk van dit leerboek van Mr. J. M. Van Bemmelen, hoogleraar in het strafrecht en de criminologie aan de Universiteit te Leiden, is een uitstekend, klaar ingedeeld en overzichtelijk werk, waarvan jammer genoeg de tegenhanger in de Belgische literatuur niet te vinden is.

De stof is behandeld in vijftien hoofdstukken, waarvan de titels luiden: 1. de wetenschap van het strafprocesrecht - wezen en bronnen der strafvordering; 2. oorsprong en ontwikkeling van enkele strafprocesrechtelijke instelling; 3. beginselen van het strafproces; 4. het ontstaan van het strafproces; 5. de partijen in het strafproces; 6. de rechterlijke macht; 7. het voorbereidend onderzoek; 8. de bijzondere dwangmiddelen; 9. overgang van het voorbereidend onderzoek naar het onderzoek ter terechtzitting; 10. het onderzoek ter terechtzitting; 11. het bewijs; 12. beraadslaging en uitspraak; 13. andere vormen van geding in eersten aanleg; 14. de rechtsmiddelen; 15. tenuitvoerlegging en kosten. Met de voornaamste rechtspraak, tot midden 1946, werd rekening gehouden, terwijl als bijlagen o.m. een drietal processen-verbaal, een klacht, en een dagvaarding van de verdachte door de officier van justitie werden opgenomen. Een register op de wetsartikelen, een zakenregister en een uitvoerig literatuurregister vervulden de vorm en inhoud van het boek.

Vergeleken met de twee eerste drukken, is deze derde uitgave aanzienlijk vermeerdert, o.m. het hoofdstuk over

de geschiedenis. De bedoeling van Van Bemmelen om daardoor de belangstelling van dit bij uitstek wetenschappelijk deel van de studie van het strafprocesrecht opnieuw te wekken, kan niet genoeg geloofd worden. Zoals hij terecht constateert, is het strafprocesrecht het stiefkind der juristenhistorici in Nederland — en ook in België — geworden, ofschoon ook op dit gebied historisch onderzoek « zijn dubbele functie van te zijn « spiegel voor het heden » en « verklaring van den oorsprong van het huidige » kan en moet vervullen ».

Nu de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland aan de orde van de dag staat en bij de steeds groeiende samenwerking en toenadering tussen onze beide landen een praktische noodzakelijkheid zal worden, biedt van Bemmelen's werk aan de Belgische jurist, die op dit gebied kennis wil nemen van het Nederlandse recht, een uitstekende leidraad. En dit niet het minst wegens de oordeelkundige kritiek, die de Leidse hoogleraar i.v.m. met sommige instellingen, wetsbepalingen en jurisprudentiële beslissingen naar voren brengt. Zijn beschouwingen o. a. over de taak infra dignitatem van het hoogste rechtscollege in strafzaken zullen ook in de Belgische juristenmiddens weerklink vinden.

D.

WALTER DELSAT. — Le Procès. Comment le présenter au juge. Reflet d'opinions. — Thuillies (Hainaut), Les éditions Ramgal, 227 p.

De heer Delsat is rechter in de burgerlijke rechtbank te Charleroi. Zich steunend op de ervaring, die hij eens als jong advocaat en later als magistraat opdeed, verzamelde hij in dit werk een aantal nuttige en kostbare raadgevingen ten behoeve van de jonge advocaat. In drie afdelingen behandelt hij achtereenvolgens de taak, de algemene werkmethode van de advocaat en zijn houding tegenover de rechter, de voorbereiding van het proces en het pleidooi, het classeren en samenstellen van het dossier.

Bij het verzamelen, ordenen en bewerken van deze materie was de opzet van rechter Delsat geen andere dan een boekje te schrijven, zoals hij gewent had er een te vinden, toen hij voor de eerste maal het ambtskleed van de advocaat zou aantrekken. Zijn pretentie-loze en edel-gestemde beschouwingen, zijn begrip voor de moeilijkheden en aarzelingen, waarmede de jonge jurist bij het begin van zijn loopbaan heeft af te rekenen, zijn kennis van de praktijk, maken van dit boekje een waardevolle « praktische handleiding » voor alle jonge, en zelfs voor oudere, advocaten.

A. S.

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE TE ANTWERPEN

Op Woensdag, 19 Mei l.l., vergaderde de Vlaamse Conferentie bij de balie te Antwerpen onder het voorzitterschap van Mr R. Victor. Een uitgebreide schaar van advocaten, zowel jongeren als ouderen, woonde deze vergadering bij, die plaats had, zoals gebruikelijk in de kapel van Burgondie.

Vooreerst regelde de vergadering haar werkzaamheden voor de toekomst. Mr J. Mertens zal de stagistenprijskamp organiseren. Die prijskamp zal op een nieuwe basis ingericht worden en plaats grijpen in de loop der maanden Juni en Juli op data, die ten gepasten tijde zullen kenbaar gemaakt worden.

Mr R. Victor kondigde aan, dat een plechtige en openbare vergadering zal plaats hebben in de Assisenzaal te Antwerpen, op Donderdag, 3 Juni a.s. te 20½ u. Als redenaar zal optreden prof. Haesaert, die

zal onderzoeken of de Organisatie der Verenigde Volkeren al dan niet een failliet geworden is.

De aanduiding van de feestredenaar kon zonder moeite tot stand komen, vermits gans de vergadering het eens was om, op voorstel van de voorzitter, Mr K. van Baarle te verzoeken de feestrede te houden bij de openingszitting na het rechterlijk verlof. Mr van Baarle heeft dit aanvaard.

Mr J. van Alsenoy hield daarna een betoog in verband met de fiscale aangelegenheden, die de balie in beroering hebben gebracht. Zijn uiteenzetting was duidelijk, gaf een klaar beeld van de toestand en was rijkelijk door cijfers geïllustreerd. Zijn bevindingen zullen eerlang kunnen gepubliceerd worden.

Mr J. van Alsenoy heeft tot uitvoerige gedachtenwisseling aanleiding gegeven. Verschillende der aanwezige confraters kwamen in het debat tussen en alzo is menig misverstand opgelost geworden. De Conferentie wacht met spanning de evolutie van de toestand verder af.

Nadat Mr Victor zijn werkplan in verband met de uitstappen der Vlaamse Conferentie naar Parijs, Middelburg e. a. kenbaar had gemaakt, eindigde het officieel gedeelte van deze vergadering, waarvan het programma zeer gevuld en vooral uiterst degelijk was geweest.

R. J.

MEDEDELINGEN

UNIFICATIE VAN HET RECHT DER DRIE LANDEN

Zoals wij reeds vroeger hebben medegedeeld, hebben de regeringen van België, Nederland en Luxemburg een gemengde staatscommissie ingesteld voor de studie der problemen betreffende de unificatie van het recht der drie landen.

Ter gelegenheid van de installatie dezer commissie te Brussel op 16 April jl., hield de Belgische minister van Justitie, Mr Struye, een toespraak, waarvan de tekst in het Rechtskundig Weekblad van 25 April is afgedrukt.

Hierna laten wij de rede volgen, die door de Nederlandse minister van Justitie, Mr Van Maarseveen, werd uitgesproken:

« Waarde Ambtgenoten, Mevrouw, Mijne Heren.

Toen de Romeinse jurist Gajus de monumentale rechtsleer van zijn Instituten aanving, hielden zijn ogen geen halt voor de grenzen van het eigen land. Hij liet zijn juridische blik over de wijde wereld waren om ook de rechtsstelsels van andere volken dan het Romeinse te overzien. Daarbij ontkwam hij niet aan de bekoring zich te wagen aan een poging op het terrein van de rechtsvergelijking, een gebied, waarvan de studie onmisbare voorwaarde is voor éénmaking van recht, die niet van buiten wordt opgelegd doch uit vrije wil nagestreefd wordt.

Op het stuk der rechtsvergelijking legt Gajus dan aan de juridische wereld van zijn tijd het onderscheid voor tussen het ius civile en het ius gentium. Nadat hij heeft aangegeven, dat de volkeren der wereld die door wetten en gewoonten geregeerd worden, ten dele hun eigen recht, ten dele een aan alle mensen gemeenschappelijk recht toepassen en nadat hij aan het recht dat elk volk voor zichzelf instelt, de doopnaam heeft gegeven van het ius civile, geeft hij de beroemde regel: quod vero naturalis ratio inter omnes homines constituit, id apud omnes populos peraeque custoditur vocaturque ius gentium, quasi quo iure omnes gentes utuntur.

Deze regel van Gajus gaat over in de instituten van

Justinianus en in de Digesta. Generaties van eeuwen bouwen op deze regel voort om hun uiteenlopende waarderungen te geven over het wezen van het natuurrecht.

Voor Gajus is de naturalis ratio de grondslag van het recht, dat aan alle volkeren gemeenschappelijk is, bij alle volkeren in feite wordt aangetroffen.

Men moet er zich echter voor hoeden in de kwalificatie van het « ius civile » en van het « ius gentium esse » te lezen, dat de positieve rechtsinstellingen, die bij alle volken voorkomen, de inhoud van het ius gentium formeren. Wanneer men zich baseert op de redelijkheid, zal men niet verder kunnen komen dan het stellen van rechtsbeginselen. Eerst in de verhoudingen van tijd en plaats vermag de naturalis ratio een leidraad te geven over de richting waarin het positieve recht zich kan vormen. Zonder meer zijn met de redelijkheid nog geen bepaalde positieve rechtsinstellingen gegeven. Overduidelijk mag dit zijn, indien men ziet naar het eerste voorbeeld, dat Gajus voor het ius gentium geeft: dit is de macht die een heer uitoefent over zijn slaven. In de democratische wereld van onze landen en van onze dagen is dit instituut, dat Justinianus trouwens reeds als « contra naturam » brandmerkte, onbekend.

De drie landen, die hier de eerste stappen willen zetten naar éénmaking van het recht en daartoe hun vertegenwoordigers hebben afgevaardigd, hebben het voorrecht, behalve door de naturalis ratio, dicht bij elkaar te staan door een éénheid van ontwikkeling. Zij bedenken, dat in eenzelfde tijdsgewricht verschillende oplossingen binnen de grenzen der redelijkheid mogelijk zijn voor de samenleving der mensen. Dat in onze landen oplossingen in verschillende richting zijn gevonden, betekent geenszins, dat een bepaalde oplossing onredelijk zou zijn. Wanneer wij van een afzonderlijke ontwikkeling van onze landen tot een gemeenschappelijke ontwikkeling willen komen, en de weg van meer rechtséénheid willen opgaan om daarmee ook op juridisch gebied uitdrukking te geven aan onze verbondenheid, zal het noodzakelijk zijn, dat geen van ons zich blind staart op de redelijkheid van oplossingen, die in eigen land gevonden zijn. Wij allen zullen een open oog moeten hebben voor de redelijkheid van de oplossing, die in het andere land is toegepast. Om éénheid te bereiken kan het nodig zijn de eigen opvatting ter zijde te stellen en op te offeren voor die van anderen.

Het is in die geest dat Nederland het terrein van de hier bijeengekomen Benelux-commissie tot éénmaking van het recht wil benaderen. Het is duidelijk, dat ook de beide andere deelnemende landen van die geest bezielde zijn. Dat blijkt reeds dadelijk uit het feit, dat op voorstel van de minister van Justitie van België besloten is om een van de Nederlandse hoogleraar Meijers ontvangen wetsontwerp tot eerste object van gemeenschappelijke studie te nemen. Ik spreek de hoop uit, dat dit eerste studieobject een tastbaar resultaat moge opleveren in de zin van een eenvormige wettelijke regeling in de Benelux-landen, waardoor een eerste stap in de richting van rechtseenheid zal zijn verwezenlijkt.

Nederland realiseert zich hierbij, dat ook in eigen land een streven heeft bestaan van voorkeur voor plaatselijke verscheidenheid van recht. Eenheid van recht is het uiteindelijke resultaat geweest van de Franse revolutie. Het ligt in de lijn van de historische ontwikkeling na de beide wereldoorlogen, die aan de wereld in even sterke mate als de Franse revolutie een ander aanzien hebben gegeven, het streven naar rechtséénheid, maar dan op de basis van vrije samenwerking te hervatten en voort te zetten. Nederland is bereid deze lijn van de historische ontwikkeling krachtadig en moedig door te trekken.

Gaarne breng ik op deze plaats hulde aan de heer minister van Justitie van België die in de loop van het vorige jaar en van dit jaar voor de arbeid, die thans kan worden aangevangen, de grondslag heeft gelegd door het initiatief te nemen tot de instelling van de commissie tot éénmaking van het recht, die hier bijeen is.

Het verheugt mij zeer, dat de heer minister van Justitie van het Groothertogdom Luxemburg van ganser harte deel neemt aan de samenwerking en door zijn aanwezigheid hier de luister en de betekenis dezer plechtigheid verhoogt.

Allen, die bereid zijn gebleken in deze Benelux-commissie tot éénmaking van het recht zitting te nemen, verdienen daarvoor dank en erkentelijkheid. In het bijzonder verheugt het mij daarin opgenomen te zien de voorzitters van de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland. Het was tijdens de vergadering van deze vereniging, het vorige jaar hier te Brussel gehouden, dat de idee van de instelling voor de studiec ommissie tot éénmaking van het recht, die thans hier vergadert, het eerst door mijn waarde collega Minister Struyé werd geuit.

De aldus uit wetenschappelijke samenwerking ontstane studiec ommissie gaat thans beginnen aan haar praktische taak. Zij is samengesteld uit mensen, wier leven is gewijd aan de dienst der gerechtigheid, en die thans een nieuw arbeidsterrein vinden, waarop zij drie kleine, maar energieke volken nader tot elkander zullen kunnen brengen. Op een ogenblik, waarop de door de wereldoorlog ontketende machten van het kwaad hun werk van vernieling voortzetten, mag men in de instelling van deze commissie een der symptomen zien, waaruit blijkt, dat de in de maatschappij levende morele krachten een contra-offensief inzetten. Moge dit contra-offensief, voorzover het Uwe commissie aangaat, beheerst worden door de constans et perpetua voluntas jus commune nobis tribuendi.

De Almachtige God moge Zijn zegen uitstrekken tot de arbeid van de nieuw ingestelde commissie. »

* * *

In dit blad gaven wij in het nummer van 4 April jl. (kol. 910) de namen bekend van de Belgische leden en plaatsvervangende leden van de Benelux-Commissie tot eenmaking van het recht.

Door de Nederlandse minister van justitie werden de volgende Nederlandse leden benoemd: Prof. Mr. E. M. Meyers, Prof. Mr. M. H. Bregstein, Prof. Mr. C. W. van der Pot, Mr. J. H. R. Sinninghe Damsté en Prof. Mr. W. P. J. Pompe. Plaatsvervangende leden zijn: Prof. J. M. Van Bemmelen, Mr. Dr. R. H. Pos, Prof. Mr. Ch. Petit, Prof. Mr. A. M. Donner en Mr. E. L. M. H. Baron Speyart van Woerden.

RECHTSHISTORISCHE CONGRESSEN TE BAZEL EN TE CAEN

Ingericht door de « Société d'histoire du droit » uit Parijs, zal te Bazel (Zwitserland), op uitnodiging van de rechtsfaculteit der hogeschool aldaar, van 10 tot 12 Juni a.s. een rechtshistorisch congres worden gehouden. De inrichters rekenen op de deelneming van de voornaamste Europese rechtshistorici.

Te Caen (Calvados) zal van 14 tot 19 Juni a.s. de 25^e « Semaine de droit Normand » worden gehouden. Dit congres wordt ingericht door de rechtsfaculteit der

universiteit te Caen. Behandeld zullen worden onderwerpen uit de publiek- en privaatrechtelijke alsmede uit de economische geschiedenis van Normandië.

REVUE TRIMESTRIELLE DE DROIT CIVIL

De eerste aflevering van de jaargang 1948 van dit belangrijk Franse tijdschrift, bevat, naast de gewone kronieken, een bijdrage van M. Frejaville over «La protection de la propriété privée et de la liberté individuelle contre les réquisitions irrégulières de logement» en een ook de Belgische jurist direct interessend artikel van Hubert de la Massué over «Responsabilité contractuelle et responsabilité délictuelle sous la notion de l'abus du droit».

Door Claude Renard, hoogleraar te Luik, wordt een bondig overzicht gegeven van de Belgische wetgeving vanaf Januari 1939 tot en met December 1947.

P. J.

HET EERSTE JAARBOEK VAN DE «VERENIGING VOOR DE VERGELIJKENDE STUDIE VAN HET RECHT VAN BELGIE EN NEDERLAND»

In het Rechtskundig Weekblad van 28 September 1947 (49 e. v.) werd over de oprichtingsvergadering van de «Commissie voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland», gehouden te Brussel op 19 September 1947, uitvoerig verslag uitgebracht. De redevoeringen van de respectievelijke voorzitters, de professoren Van Dievoet en Meyers, alsmede van de Belgische minister van justitie, werden in hetzelfde nummer gepubliceerd. Door de Commissie — die intussen haar benaming gewijzigd heeft in «Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland» om met de zo pas ingestelde staatscommissie der drie Landen verwarring te vermijden — werd toen beslist een jaarboek uit te geven, waarin de praeadviezen, de besprekingen, de besluiten van iedere sessie, alsmede alle wetenswaardigheden betreffende haar activiteit, zouden worden ondernomen.

Het eerste Jaarboek is thans onder de tweetalige titel : «Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland — Association pour l'étude comparée du droit de la Belgique et des Pays-Bas, Jaarboek 1, 1947, Annuaire 1, 1947», bij de bekende uitgeversmaatschappij Tjeenk Willink te Zwolle verschenen. Het Jaarboek telt 206 blz. kleine druk.

De inhoud ervan is, voor al wie zich voor de unificatie van het recht interesseert, uiterst belangwekkend, en ziet er als volgt uit : verslag oprichtingsvergadering 19 September 1947; rede prof. Mr. Dr. E. Van Dievoet; rede prof. Mr. E. M. Meyers; rede van de Belgische Minister van Justitie; praeadvies pro. Mr. Dr. Frans E. de Vissschere : de juridische vorm van de gemeentelijke en provinciale bedrijven in België; praeadvies van Mr. S. J. R. de Monchy : de rechtsvormen der gemeentelijke en provinciale bedrijven in Nederland; verslag afdeling Staatsrecht over de rechtsvormen der gemeentelijke en provinciale bedrijven; praeadvies prof. Mr. L. Cornil en prof. Mr. Rubbrecht : de psychopathen voor het strafrecht in het Belgisch recht; praeadvies prof. Mr. W. P. J. Pompe : de psychopathen in het Nederlandse strafrecht; verslag afdeling Strafrecht over «de psychopathen»; praeadvies van prof. Mr. dr. E. van Dievoet : de regeling der rechtspersonen in het Belgische recht; praeadvies prof. Mr. E. M. Meyers : de regeling der rechtspersonen in het Nederlandse recht; verslag afdeling Privaatrecht over de «regeling der rechtspersonen»; praeadvies prof. Mr. L. Fredericq :

de handelszaak in het Belgisch recht; praeadvies prof. Mr. J. Offerhaus : de handelszaak in het Nederlands recht; verslag afdeling Privaatrecht over de «handelszaak»; verslag algemene vergadering 20 September 1947; conclusie afdeling Staatsrecht : «Bedrijven»; conclusie afdeling Strafrecht : «Psychopathen»; conclusie afd. Privaatrecht : «Rechtspersonen»; conclusie afd. Privaatrecht : «Handelszaak». Van deze teksten werd een in het Frans gestelde opvatting eveneens in het jaarboek afgedrukt. Als bijlagen zijn opgenomen : 1. richtlijnen voor het opmaken der praeadviezen; 2. catalogus Handbibliotheek Belgisch Recht; 3. catalogus Handbibliotheek Nederlands Recht.

De vermelding van de inhoud zal reeds volstaan om de belangstelling van de lezer te prikkelen en om hem aan te sporen zich deze uitgave onverwijld aan te schaffen.

Deze mededeling zou onvolledig zijn, indien niet nog eens de bijzondere aandacht werd gevestigd op de waarde en de betekenis der gehouden praeadviezen en de daarbij aansluitende besprekingen en conclusies. Afgezien van de directe opzet der Vereniging, zijn de verschillende referaten even zovele voorname bijdragen tot de Belgische, resp. Nederlandse rechtsliteratuur. Zij zijn inventarisaties van onderdelen van het bestaande recht en terzelfdertijd synthesen, waarin de bereikte oplossingen en de gebruikte technische middelen — nuchter en zakelijk — aan de behoeften van het concrete rechtsleven en aan de eisen van de doelmatigheid zijn getoetst.

De algemene indruk van de eerste werkzaamheden der Vereniging — die door deze publicatie nu in ruimere kring, naar wij hopen, zullen gekend worden — is bemoedigend en stemt hoopvol voor de toekomst. Het lijdt geen twijfel dat, onder de leiding van haar bekwame voorzitters, de Vereniging de gestelde taak met succes zal vervullen «in wederzijds begrip en onderling vertrouwen, zonder overdreven bezorgdheid om het bestaande nationale recht onveranderd te handhaven, de blik gericht op onze gemeenschappelijke belangen en onze gemeenschappelijke behoeften» (van Dievoet).

D. W.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad. — Afl. 21, van 22 Mei 1948.

Mr. H. J. Marius Gerlings, Advokaat in loondienst? — Mr. J. De Vrieze, Nogmaals de verzoeningscomparitie. — Mr. R. A. V. Baron van Haersolte, Leo Polak en de doodstraf. — Mr. R. Oosterhof, Verzoeningscomparitie. — Mr. E. Brongersma, Fritsje en het economisch misdrijf. — W. H. Vermeer, Castratie als bijzondere voorwaarde. — Mr. J. Th. H. Buiël, Bevel tot gevangenneming op de terechtzitting.

Advocatenblad. — Nr 5 van 15 Mei 1948.

Rede van Zijne Excellentie Minister van Maarseveen. — Rede van Zijne Excellentie Minister Struye. — Mr. A. A. M. Tonnaer, Het vestigingsverbod Kleinbedrijf.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-Ambt en Registratie. — Nr 4035, van 22 Mei 1948.

Prof. Dr. P. J. A. Adriani, Iets over bonus-aandelen en claims (1). — Mr. Dr. H. H. Schippers, Uitlegging van fiscale normen, m. o. Redactie.

Journal des Tribunaux. — Nr 3769, van 23 Mei 1948.

Albert Chomé, La situation du Barreau belge en 1948. — Mayné Marcel, Les personnes.